

Mangfoldpsykologi må inn i læreplanen

Niloufar Jalali-Moghadam
Niloufar.Jalali-Moghadam@so-hf.no

Betydningen av å fremme mangfold, likhet og inkludering gjenspeiles ikke i læreplaner, politikk eller praksis.

Niloufar Jalali-Moghadam (bilde: privat)

Det var en spennende akademisk opplevelse å være til stede under American Psychological Association (APA) sin konferanse i Seattle fra 8.–10. august 2024. Særlig interessant var det at mangfold, likhet og inkludering (diversity, equity & inclusion [DEI]) gikk igjen som hovedtema i en rekke debatter og presentasjoner. I hvert fall 300 presentasjoner og studier dreide seg om mangfold og viktigheten av å løfte frem DEI i diskusjoner om psykoterapi og klinisk psykologi. APA har helt

siden 1960-tallet jobbet for å romme mangfold blant sine medlemmer og motarbeide undertrykkende strukturer på organisasjons- og yrkesnivå. Til tross for flere gode grep over tid er USA ikke i mål med dette arbeidet.

Det systematiske og kontinuerlige arbeidet APA legger ned for å støtte og øke mangfold, kan være en kilde til inspirasjon for psykologer i Norge og Norsk psykologforening. Jeg mener at det er viktig å verdsette mangfold generelt, samt å anerkjenne mangfoldpsykologi i norske psykologers utdanning og praksis spesielt.

Kulturelt mangfold

Det er nærliggende å tenke at APAs systematiske arbeid med DEI er selvsagt siden USA er en multikulturell nasjon, bygd på innvandring. Men selv om europeiske land, Norge inkludert, historisk sett har vært preget av andre politiske og sosiale krefter enn USA, er tematikk knyttet til innvandring og mangfold relevant også her.

Mangfoldpsykologi handler om å studere sosiopsykologiske innflytelsesdimensjoner ved mangfold, de potensielle hindringene i møtet med det, og ikke minst fordelene som tilbys (Jones et al., 2013). Selv om det kulturelle mangfoldet i Norge stadig blir større, er det min oppfatning at DEI ikke er tilstrekkelig prioritert og integrert som kunnskapsfelt på tvers av utdanning og praksis.

Vi psykologer i Norge har og tildeles stadig store samfunnsansvar som fagpersoner. Likevel er det mangfoldige norske samfunnet og medfølgende behov for kunnskap og kompetanse ikke tilstrekkelig gjenspeilet i psykologutdanningen, læreplaner og politiske strategier.

Mer kunnskap er oppnåelig

Utdanningspolitikk og læreplaner i psykologi og i andre fag bør etter mitt syn være forpliktet til å fremme DEI. Å omfavne mangfold i læreplanens utviklingsprosess innebærer å inkludere innhold og perspektiver fra ulike kulturelle bakgrunner. En slik integrasjon gir studenter en mer nyansert og omfattende forståelse av verden (Banks, 2015). Det har også en positiv effekt på å øke empati, forståelse og hensyn for ulike kulturer og perspektiver (Landler-Pardo et al., 2022). En integrativ forståelse av kultur i læreplaner bidrar til å bryte ned stereotyper og fremme en mer inkluderende forståelse blant studenter (Banks, 2016). Stereotype antakelser som at «innvandrere somatiserer, de er opptatt av smerter, de profiterer ikke på behandlingen», og lignende resonnement, er det trolig mange som kan kjenne seg igjen i.

Jeg oppfatter det slik at læreplanen i psykologi i Norge, slik den er utformet i dag, ikke er i stand til å gi psykologstudenter kulturell innsikt og forankring. Jeg mener at den gjennomsnittlige psykologen i Norge ikke har hatt mulighet til å tilegne seg nok kunnskap på dette feltet.

Det vil kreve systematisk og politisk arbeid å styrke den kulturelle kunnskapen blant psykologer. Det vil være utilstrekkelig å kun satse på å utvikle læreplanene. Et bredere bidrag fra andre fagfelt, som pedagogikk, et større samfunnsengasjement og teknologi er også nødvendig å ha på plass.

Psykologens autentiske erfaringer

Vel så viktig som læreplaner og politikk er det å anvende den kunnskapen og de ressursene som finnes i lokalsamfunn og blant flerkulturelle fagpersoner. Ved å ha kontakt med individer og familier med

innvandrerbakgrunn er det mulig å forstå fenomenen og problemstillinger relevant for denne gruppen, noe som er svært verdifullt å innlemme i klinisk praksis.

Utdanningsinstitusjoner og Psykologforeningen bør bruke engasjerte psykologer som brenner for dette fagfeltet, både for å skape bånd til lokalsamfunn og for å skaffe oversikt over de reelle behovene som finnes der ute blant folk. Flerkulturelle psykologer kan settes i front for å få frem og formidle autentiske opplevelser de selv har registrert på kroppen og via sine egne kulturer. Den skjulte kunnskapen er vi ikke aktiv nok til å bruke, da det verken har vært nok bevissthet eller politisk interesse og struktur rundt dette. Utdanningsinstitusjoner generelt og Psykologforeningen spesielt kan og bør organisere en mer målrettet og strukturert politikk som styrker forbindelsen mellom fag, lokalsamfunn og kultur.

Reaktiv, ikke proaktiv

Bakhov og kolleger (2024) har påpekt at implementeringen av interkulturell utdanning over tid har hatt en mer reaktiv enn proaktiv karakter. Selv om Norge i globale sammenhenger anses som relativt proaktiv i store temaer som menneskerettigheter, likestilling og utdanningsmuligheter, oppfører vi oss – i tråd med mange andre land – fremdeles reaktivt når det gjelder å forankre og kvalitetsmessig fremme mangfold i utdanningen. Vanligvis vil et traume, som drapet på George Floyd, eller en hendelse med påvirkningskraft, som krig i Europa eller økt antall flyktninger, utløse reaktive tiltak og intervensjoner. Men vi er mange psykologer i Norge som kan resonnerer, planlegge og handle klokt i forkant ved aktivt å bruke hverandre i fellesskap. Vi kan utveksle og formidle autentiske erfaringer og kunnskap og slik oppnå en mer inkluderende og mangfoldig helsehjelp.

Dette krever en konstruktiv justering i læreplanen i psykologi i tillegg til politiske støtteordninger. Ikke minst krever det et felles løft av de kulturelle ressursene som allerede finnes blant oss. Jeg savner at den mangfoldige psykologressursen tas i bruk aktivt og konstruktivt i den hensikt å ivareta DEI og fremme bedre forståelse og innsikt i fagfeltet.

Merknad. Ingen oppgitte interessekonflikter.

Referanser

- Bakhov, I., Terebushko, Y., Osaulchyk, O., Ryhina, O. & Vedenieiev, V. (2024). Cultural challenges in education: strategies for consideration of various intercultural aspects in the educational process. *Multidisciplinary Science Journal*, 6, 2024ss0207. <https://www.malque.pub/ojs/index.php/msj/article/view/1934>
- Banks, J. A. (2015). The dimensions of multicultural education. I J. A. Banks (Red.), *Cultural diversity and education: Foundations, curriculum, and teaching* (6. utg., s. 3–22). Pearson.
- Banks, J. A. (2016). *Cultural Diversity and Education: Foundations, Curriculum, and Teaching* (6. utg.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315622255>
- Jones, J. M., Dovidio, J. F. & Vietze, D. L. (2013). *The Psychology of Diversity: Beyond Prejudice and Racism*. Wiley-Blackwell.
- Landler-Pardo, G., Arviv Elyashiv, R., Levi-Keren, M. & Weinberger, Y. (2022). Being empathic in complex situations in intercultural education: a practical tool. *Intercultural Education*, 33(4), 391–405. <https://doi.org/10.1080/14675986.2022.2090688>